

ชื่อ เรื่องวิทยานิพนธ์ ประชากรกับการพัฒนาชนบท: การวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาชุมชน
ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านโป่งน้ำตกและกลุ่มบ้านป่าซางวิรัตน์
จังหวัด เชียงราย

ชื่อผู้เขียน นายวราณะ รัตนพงษ์

วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 2528

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทดสอบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อระดับของการพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ห้า ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีสองลักษณะ คือ ข้อมูลขั้นต้น และข้อมูลขั้นที่สอง ข้อมูลขั้นต้น เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน เกษตรในพื้นที่ศึกษาจากกลุ่มประชากร เป้าหมาย ข้อมูลขั้นที่สอง เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยที่รวบรวมได้จากแหล่งอื่นที่นอกเหนือจากประชากรที่กำหนดศึกษา ข้อมูลที่รวบรวมได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การหาอัตราส่วนร้อยละ การวิเคราะห์การผันแปร การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลจากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพ เชียงนิเวศวิทยาชุมชนมีอิทธิพลต่อความอยู่ดี และกินดีของประชากรในพื้นที่ศึกษา คือ หมู่บ้านโป่งน้ำตก หรือหมู่บ้านที่ 1 และกลุ่มบ้านป่าซางวิรัตน์ หรือหมู่บ้านที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย กล่าวคือ ในหมู่บ้านที่ 1 มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีและกินดี ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยทางศักยภาพของมนุษย์ คือ การหาความรู้เพิ่มเติม การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มปัจจัยทางศักยภาพของสิ่งแวดล้อม คือ จำนวนพื้นที่ถือครอง คุณภาพของที่ดิน ความเพียงพอของพื้นที่ถือครอง ขนาดพื้นที่ถือครอง การใช้ที่นาเพื่อการเพาะปลูกพืชอื่นหลังการทำนาปี ความเพียงพอของน้ำสำหรับพืชอื่น และกลุ่มคุณภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ ปัญหาในการติดต่อราชการ สำหรับในหมู่บ้านที่ 2 มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีและกินดีประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยทางด้านศักยภาพของ

มนุษย์ คือ การหาความรู้เพิ่มเติม ความมีอิสระและเสรีภาพ การเจ็บป่วย การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การใช้สิทธิ์เลือกตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มปัจจัยทางศักยภาพของสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาจากภูมิอากาศ ความแห้งพอนของพื้นที่ถือครอง ความจำเป็นในการปรับปรุงดิน และกลุ่มคุณภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐคือความยุ่งยากในการขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือจากพนักงานปกครอง ทำให้ผลการศึกษายบรรลุถึงวัตถุประสงค์ข้างต้น ข้อเสนอแนะอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชนบท และการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป คือ การพัฒนาชนบทจำเป็นต้องคำนึงถึงศักยภาพของระบบนิเวศวิทยามนุษย์ด้วยเสมอ.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

Thesis Title   Population and Rural Development: An Analysis of Human Ecology (A Case Study of Ban Pong Nam Tok and Ban Pasangwiat, Changwat Chiang Rai)

Name   Mr. Wanna Rattanapong

Thesis For   Master of Science in Geography, Chiang Mai University, 1985.

Abstract

This study was designed to determine the factors that affect rural development in the Fifth National Economic and Social Development Plan.

Primary data and secondary data were used. The primary data were those gotten from interviewing heads of household in the area where the subjects live. The secondary data were those collected from professors and government officials.

The data were analysed by using frequency distribution, percentile rank orders, analysis of variance, multiple classification analysis, and regression analysis.

Results:

The potential of human ecology influenced the subjects' standard of living. The subjects' villages were Ban Pong Nam Tok (Village 1) and Ban Pasangwiat (Village 2), Amphoe Muang, Changwat Chiang Rai.

The factors that influenced the standard of living of the people in Village 1 were as follows:

1. Human Potential : upgrading developmental skills, giving other people some development advice, and accepting developer's advice.

2. Environmental Potential : amount of land holdings, fertility of soil, sufficient quantity of land holding to support family, the size of land holding, other crops besides rice grown after farming, and source of water for other crops.

3. Government Officials : coordination between villagers and government officials from outside the village.

As for Village 2, the factors were as follows :

1. Human Potential : upgrading developmental skills, rights and freedom in socio-economic activities, illness, giving other people development advice, participation in religious activities, and rights in election of village leaders.

2. Environment Potential : extreme weather destroying crops, sufficient quantity of land to support family, and need for increasing soil fertility.

3. Government officials : difficulties in asking for outside government officials' help, and efficiency of village's leaders in helping villagers.

Suggestions:

The results mentioned above could be very useful in developing rural areas. The most important thing to keep in mind is that it is essential that the potential of the human ecology system be realised.

All rights reserved

คำขอบคุณ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข รายงานวิจัยฉบับนี้ นับตั้งแต่เริ่มทำการวิจัย จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วันเพ็ญ สุรฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี และอาจารย์ ดร. เสน่ห์ ญาณสาร ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่กรุณา เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำเป็นอย่างดีตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณาจารย์ และนักศึกษา วิทยาลัยครูเชียงราย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณประชากรตัวอย่างทุกท่าน ที่เต็มใจตอบคำถาม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชนบทต่อไป ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วราณะ รัตนพงษ์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved